

Project Bruggenbouwers & Grensverleggers

Interprofessioneel samenwerken

Amir

Amir zit in de onderbouw van Academie Tien, een openbare school voor vmbo-tl, havo en vwo in Leidsche Rijn. Amirs coach binnen Academie Tien merkt op dat zijn schools presteren achterblijft: hij ontwikkelt zich minder goed in de vakken wiskunde en Nederlands. Daarnaast vertoont Amir in de klas externaliserend probleemgedrag; hij is vaak agressief en pesterig ten opzichte van medeleerlingen en luistert slecht naar de docenten.

Amirs ouders zijn gescheiden en Amir woont bij zijn moeder in een klein flatje in de wijk Kanaleneiland. Het gezin van Amir komt moeilijk rond, ondanks dat Amirs moeder dag en nacht werkt. Amir moet veel voor zichzelf zorgen, eet slecht en komt regelmatig zonder ontbijt naar school. Door de enorme stress en werkdruk die moeder ervaart, kampt ze de laatste maanden met gezondheids- en psychosociale problemen. Amir kan daar niet zo goed tegen en is steeds vaker op straat te vinden waar hij met een aantal vriendjes de hele avond in de wijk rondhangt. Amir is gevoelig voor groepsdruk en begeeft zich steeds vaker op het criminele pad; hij steelt bij de supermarkt en vernielt moedwillig andermans eigendommen.

De hier geschetste casus is zeker niet uniek. Wanneer je het aan docenten vraagt, zijn er legio soortgelijke verhalen te vertellen met steeds dezelfde handelingsverlegenheid: “Ik weet niet hoe ik als professional dit kind/deze jongere kan ondersteunen om zijn/haar probleemgedrag te verminderen.”

Interprofessioneel samenwerken

Om toekomstige professionals beter uit te rusten om interprofessioneel samen te werken in het sociaalpedagogisch en educatieve domein is innovatie nodig van de huidige opleidings- en professionaliseringsinfrastructuur. Een infrastructuur waarbinnen leraren, pedagogen en welzijnswerkers die actief zijn in de school, het gezin en de wijk (vanaf de start van de opleiding) interprofessioneel worden opgeleid en geprofessionaliseerd.

Professionele leernetwerken

We willen deze innovatieve opleidings- en professionaliseringsinfrastructuur creëren door het vormgeven van professionele leernetwerken (PLN's) waar opleiden, professionaliseren en praktijkgericht onderzoek samenkomen.

De PLN's die we voor ogen hebben, moeten voldoen aan de volgende ontwerpcriteria:

- Binnen de PLN's wordt een leer- en onderzoeksomgeving gecreëerd waar opleiden, professionaliseren, onderzoeken en innoveren samen komen:
 - Studenten (professionals in opleiding) uit het sociaalpedagogisch en educatieve domein werken interprofessioneel samen aan wicked problems (zoals in Amirs casus beschreven) om de geformuleerde leeruitkomsten aan te tonen.
 - Opleiders van deze opleidingen werken interprofessioneel samen om de (blended) leeromgeving binnen de leernetwerken vorm te geven.

Wat vraagt het van een leerkracht en de inrichting van zijn/haar onderwijs om domeinoverstijgend te kunnen werken?

Interprofessioneel samenwerken

- Werkveldvertegenwoordigers werken binnen de grenspraktijk aan de verbetering van hun eigen professioneel handelen.
- Onderzoekers van verschillende kennisinstellingen verwerven kennis met betrekking tot 'boundary crossen' en de inhoudelijke vraagstukken waaraan binnen de leernetwerken wordt gewerkt.
- Binnen de PLN's wordt een integrale aanpak met toekomstige professionals die in de school, het gezin en de wijk actief zijn vormgegeven. Het gaat om een krachtige verbinding tussen het sociale, pedagogische en educatieve domein.

Ervaringen uit de praktijk laten zien dat professionals nauwelijks zijn uitgerust om de systemen om het kind met meervoudige problematiek heen aan elkaar te verbinden, om vanuit één gedragen en integrale blik te acteren en gezamenlijk verantwoordelijk te zijn voor de brede ontwikkeling van het kind wanneer het gaat om opvoeden, opgroeien en leren. Om aan dergelijke complexe vraagstukken te kunnen werken is interprofessioneel samenwerken een voorwaarde. Het vraagt om samenwerking tussen professionals die actief zijn in school, in de wijk en rond het gezin.

Op welke manier kan interprofessioneel samenwerken onderdeel uitmaken van de opleiding en professionalisering van toekomstige onderwijsprofessionals?

- Binnen de PLN's is expliciete aandacht voor de ontwikkeling van kennis en vaardigheden die nodig zijn voor professionals (in opleiding) om te kunnen 'boundary crossen' en grensganger te zijn. Grensgangers zijn mensen die deelnemen aan beide praktijken die (willen) samenwerken. Van grensgangers wordt vaak veel gevraagd; ze moeten tijdens het heen-en-weer bewegen tussen de praktijken steeds verschillende vaardigheden en kennis aanwenden, onderhandelen met vertegenwoordigers van andere praktijken en ingrediënten uit meerdere grenspraktijken combineren om tot hybride oplossingen te komen.
- Binnen de PLN's staat het werken aan actuele en complexe vraagstukken en casuïstiek die daadwerkelijk in de school, de wijk en het gezin spelen centraal; het gaat daarbij zowel om zorg als om preventie.

Het project Bruggenbouwers & Grensverleggers ging in september 2022 van start en heeft een looptijd van drie jaar. Voor meer informatie zijn de auteurs beschikbaar.

Dr. Anton Boonen is waarnemend lector van het lectoraat Participatie & Stedelijke Ontwikkeling van Hogeschool Utrecht. Daarnaast is hij werkzaam als innovatiemanager bij de lerarenopleiding basisonderwijs HUPabo en het Seminarium voor Orthopedagogiek van Hogeschool Utrecht, anton.boonen@hu.nl.

Drs. Mirjam van der Ven is werkzaam als onderzoeker bij het lectoraat Participatie & Stedelijke Ontwikkeling en als innovatiemanager bij de lerarenopleiding basisonderwijs HUPabo en het Seminarium voor Orthopedagogiek van Hogeschool Utrecht, mirjam.vanderven@hu.nl.